

רְשׁוֹת לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְהִתְקַרֵּב בְּיָנִיהֶם, וְסוּד הַדָּבָר -
 (ישעיה ט) וְנִהְרַ יְחָרֵב וְיִבֵּשׁ יְחָרֵב
 בָּהּ עֲלִיּוֹנָה, וְיִבֵּשׁ בָּהּ תַּחְתּוֹנָה.
 כְּדֵי שְׁלֹא יִתְפָּרְנְסוּ עָרֵב רַב מִן ר' ו'
 שְׁהִיא עֵץ הַחַיִּים. וְלִכְּן אֵין
 הַתְּקַרְבוֹת לִר' בֵּין ה' ה' בְּזִמְנָן
 שְׁעָרֵב רַב בְּיָנִיהֶם.

וְאֵין רְשׁוֹת לְאוֹת י' לְהִתְקַרֵּב לַה'
 הַשְּׁנֵיָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב עֲרוֹת כְּלִתְךָ
 לֹא תִגְלֶה. וְהֵם הַפְּרִירוֹ בֵּין ר' ו'
 לַה' הַעֲלִיּוֹנָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב עֲרוֹת
 אֲשֶׁת אַבִּיךָ לֹא תִגְלֶה. שִׁי' הִיא
 אַב, ה' אִם, ו' בֵּן, ה' בֵּת. וְלִכְּן
 צִוָּה אֱלֹוֹ ה' עֲלִיּוֹנָה. עֲרוֹת אֲשֶׁת
 אַבִּיךָ לֹא תִגְלֶה. עֲרוֹת אַחֻוֹתְךָ
 בֵּת אַבִּיךָ - זֹו ה' תַּחְתּוֹנָה. אֵת
 בֵּת בְּנֶה וְאֵת בֵּת בֵּתָה - הֵם ה"א
 ה"א, שְׁהֵם תּוֹלְדוֹת שֶׁל ה'. עֲרוֹת
 אַחֻי אַבִּיךָ - זֹו יו"ד, שְׁהוּא
 תּוֹלְדָה שֶׁל אוֹת י', וְהוּא אַח
 לְוָאו.

סוּף סוּף בְּזִמְנָן שְׁעָרֵב רַב
 מְעַרְבִים בְּיִשְׂרָאֵל, אֵין קִרְבָּה
 וְיַחְדוּ בְּאוֹתִיּוֹת שֵׁם יְהו"ה. וּמִיָּד
 שְׁיִמְחֹו מִהַעוֹלָם, נֶאֱמַר בְּאוֹתִיּוֹת
 שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (זכריה יד)
 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהו"ה אֶחָד
 וְשִׁמּוֹ אֶחָד. וְלִכְּן אָדָם, שְׁהֵם
 יִשְׂרָאֵל, יֵשׁ לָהֶם יַחְדוּ בַּתּוֹרָה,
 שְׁנֶאֱמַר בָּהּ (משלי א) עֵץ חַיִּים הִיא
 לַמַּחְזִיקִים בָּהּ, וְהִיא הַגְּבִירָה
 מַלְכוּת, שְׁמַצְדָּה נִקְרָאוּ יִשְׂרָאֵל
 בְּנֵי מְלָכִים. וְלִכְּן אָמַר הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, לֹא טוֹב הָיִית הָאָדָם
 לְכַדּוֹ אֲעֲשֶׂה לוֹ עֵזֵר כְּנַגְדּוֹ. זֹו
 מְשֻׁנָּה, אֲשֶׁתּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ נַעֲר,
 וְהוּא (יהיא) שְׁפָחַת הַשְּׂכִינָה. אִם
 זָכוּ יִשְׂרָאֵל - הִיא עוֹזֶרֶת לָהֶם
 בַּגְּלוּת מִצַּד שֶׁל הַתֵּר טְהוֹר כְּשֵׁר.
 וְאִם לֹא - הִיא כְּנַגְדּוֹ מִצַּד שֶׁל
 טְמָא פְּסוּל אֲסוּר. טְהוֹר הַתֵּר
 וְכִשֵּׁר הוּא יֵצֵר הַטּוֹב. פְּסוּל טְמָא אֲסוּר הוּא יֵצֵר הַרָע.

לְקַרְבָּא בְּיָנִיהוּ. וְרָזָא דְמַלְהָ (ישעיה ט) וְנִהְרַ
 יְחָרֵב וְיִבֵּשׁ יְחָרֵב בָּהּ עֲלָאָה וְיִבֵּשׁ בָּהּ
 תַּתְּאָה. בְּגִין דְּלֹא יִתְפָּרְנְסוּן עָרֵב רַב מִן ר'
 דְּאִיהוּ עֵץ הַחַיִּים. וּבְגִין דָּא לִית קְרִיבוֹ לִר'
 בֵּין ה' ה' בְּזִמְנָא דְעָרֵב רַב בְּיָנִיהוּ.

וְלִית רְשׁוֹ לְאֵת י' לְקַרְבָּא בָּהּ תְּנִינָא הָדָא
 הוּא דְכְּתִיב עֲרוֹת כְּלִתְךָ לֹא תִגְלֶה.
 וְאֲנוּן אֲפָרִישׁוּ בֵּין ר' ו' לַה' עֲלָאָה הָדָא הוּא
 דְכְּתִיב עֲרוֹת אֲשֶׁת אַבִּיךָ לֹא תִגְלֶה. דִּי' אִיהוּ
 אַב. ה' אִם. ו' בֵּן. ה' בֵּת. וּבְגִין דָּא מְנִי
 לְגַבִּיָּה ה' עֲלָאָה. עֲרוֹת אֲשֶׁת אַבִּיךָ לֹא תִגְלֶה.
 עֲרוֹת אַחֻוֹתְךָ בֵּת אַבִּיךָ דָּא ה' תַּתְּאָה. אֵת בֵּת
 בְּנֶה וְאֵת בֵּת בֵּתָה אֲנוּן ה"א ה"א דְּאֲנוּן
 תּוֹלְדִין דְּה'. עֲרוֹת אַחֻי אַבִּיךָ דָּא יו"ד דְּאִיהוּ
 תּוֹלְדָה דְּאֵת י' וְאִיהוּ אַח לְוָאו.

סוּף סוּף בְּזִמְנָא דְעָרֵב רַב מְעוֹרְבִין בְּיִשְׂרָאֵל
 לִית קְרִיבוֹ וְיַחְדוּא בְּאַתּוּן שֵׁם יְהו"ה,
 וּמִיָּד דִּיתְמַחֻן מִעֲלָמָא אֲתָמַר בְּאַתּוּן
 דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה
 יְהו"ה אֶחָד וְשִׁמּוֹ אֶחָד. וּבְגִין דָּא אָדָם דְּאֲנוּן
 יִשְׂרָאֵל אִית לֹון יַחְדוּא בְּאוֹרִייתָא דְּאֲתָמַר בָּהּ
 (משלי א) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחְזִיקִים בָּהּ. וְאִיהִי
 מְטְרוֹנִיתָא מַלְכוּת. דְּמַסְטְרָהָ אֲתַקְרִיאַו
 יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים. וּבְגִין דָּא אָמַר קִדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא לֹא טוֹב הָיִית הָאָדָם לְכַדּוֹ אֲעֲשֶׂה
 לוֹ עֵזֵר כְּנַגְדּוֹ דָּא מְשֻׁנָּה אֲתָתָא דְּהוּא נַעֲר
 וְאִיהוּ (נ"א וְאִיהוּ) שְׁפָחָה דְּשְׂכִינְתָּא. וְאִי זָכוּ
 יִשְׂרָאֵל אִיהִי עֵזֵר לֹון בַּגְּלוּתָא מַסְטְרָא דְּהַתֵּר
 טְהוֹר כְּשֵׁר. וְאִי לָאו אִיהִי כְּנַגְדּוֹ מַסְטְרָא
 דְּטְמָא פְּסוּל אֲסוּר. טְהוֹר הַתֵּר כְּשֵׁר אִיהוּ יֵצֵר
 הַטּוֹב. פְּסוּל טְמָא אֲסוּר אִיהוּ יֵצֵר הַרָע.

וְכִשֵּׁר הוּא יֵצֵר הַטּוֹב.

וְאִשָּׁה שֵׁישׁ לָהּ דָם טוֹהַר וְדָם נִדְהָ מִצַּד שֶׁל הַמְשָׁנָה הִיא שְׁמָה אוֹתוֹ וְאִינָה בַת זִוְגוֹ, הַיְחֻוד שְׁלוֹ, שְׁאִין יְחֻוד עַד שֶׁעָרַב רַב יִמְחוּ מִהַעוֹלָם. וְלִכֵּן נִקְבַּר מֹשֶׁה מִחוּץ לְאַרְץ הַקְּדוּשָׁה, וְקְבוּרָתוֹ הִיא מְשָׁנָה, וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבוּרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה. קְבוּרָתוֹ מְשָׁנָה שְׁשׁוּלְטַת עַל הַגְּבִירָה, שֶׁהִיא קְבֻלָּה לְמֹשֶׁה וּמִלֵּךְ. וְגְבִירָה מִתְפָּרֶדֶת מִבְּעֻלָּה. וְלִכֵּן (מִשְׁלִי ל) פִּתַח שְׁלוֹשׁ רִגְזָה אֶרֶץ וְכוּ' פִּתַח עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ - זֶהוּ עֶבֶד הַיְדוּעַ. וְשִׁפְחָה - זוֹ מְשָׁנָה. וְנִבֵּל כִּי יִשְׁבַּע לְחָם - זֶה עָרַב רַב. עִם נִבֵּל וְלֹא חָכָם.

עוֹד פִּתַח וְאָמַר, וַיֵּצֵר ה' אֱלֹהִים מִן הָאָדָמָה כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם. אוֹי לְעוֹלָם שֶׁהֵם אֲטוּמֵי לֵב וְסִתוּמֵי עֵינַיִם שְׁלֹא מִסְתַּכְּלִים בְּסוּדוֹת הַתּוֹרָה וְלֹא יוֹדְעִים. שְׁוֹדָאֵי חַיַּת הַשָּׂדֶה וְעוֹף הַשָּׁמַיִם הֵם עֲמֵי הָאֶרֶץ, וְאִפְלוּ בְּאֵלוּ, שֶׁהֵם נֶפֶשׁ חַיָּה, לֹא נִמְצָא בָּהֶם עֶזֶר [בְּגִלוֹת] לְשִׁכְנָה בְּגִלוֹת, וְלֹא לְמֹשֶׁה שֶׁהוּא עֲמָה, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁגִּלְתָּה שְׁכִינָה לֹא זָז מִמֶּנָּה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְהָרִי מִי נִתֵּן מַעֲשֵׂה שֶׁל אָדָם בְּיִשְׂרָאֵל וּבְמֹשֶׁה? אָמַר לוֹ: בְּנִי, וְאֵתָּה אֲמַרְתָּ כִּי? וְכִי לֹא לְמַדְתָּ (יִשְׁעִיָּה מו) מַגִּיד מִרְאשִׁית אַחֲרִית! אָמַר לוֹ, כִּי הוּא וְדָאֵי. וְלִכֵּן מֹשֶׁה לֹא מָת, וְהוּא נִקְרָא אָדָם, וּבְגִלּוֹ נִאֲמַר בְּגִלוֹת הָאֲחֲרוֹנָה וְלֹא אָדָם לֹא מִצָּא עֶזֶר, אֲלֵא כָּלֵם כְּנַגְדּוֹ. וְכֵן נִאֲמַר בְּעִמּוּד הָאֲמֻצְעִי וְלֹא אָדָם לֹא מִצָּא עֶזֶר שְׁיֻצִיא שְׁכִינָה מִהַגְּלוֹת. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת ב) וַיִּפֶן כַּה וְכַה וַיֵּרָא כִּי אֵין אִישׁ. וּמֹשֶׁה הוּא בְּדַמּוֹתוֹ מִמֶּשׁ, שְׁנֵאֲמַר בּוֹ לֹא מִצָּא עֶזֶר כְּנַגְדּוֹ.

וְאֵתָּה דָאֵית לָהּ דָם טוֹהַר וְדָם נִדְהָ מִסְטָרָא דְמְשָׁנָה אִיהִי שְׁוִיא לִיָּה וְלֹאוּ אִיהִי בַת זִוְגִיָּה יְחֻודָא דִּילִיָּה. דִּלִּית יְחֻודָא עַד דְּעָרַב רַב יִתְמַחוּן מִעֲלָמָא. וּבְגִין דָּא אֲתִקְבַּר מֹשֶׁה לְבַר מֵאַרְעָא קְדִישָׁא. וְקְבוּרָתָא דִּילִיָּה מְשָׁנָה אִיהִי וְלֹא יָדַע גְּבַר יֵת קְבוּרָתִיָּה עַד יוֹמָא הַדִּין. קְבוּרָתָא דִּילִיָּה מְשָׁנָה דְשִׁלְטָא עַל מִטְרוֹנִיתָא דְאִיהִי קְבֻלָּה לְמֹשֶׁה וּמִלְכָּא. וּמִטְרוֹנִיתָא (דף כח ע"א) מִתְפָּרָשָׁא מִבְּעֻלָּה. בְּגִין דָּא (מִשְׁלִי ל) פִּתַח שְׁלֹשׁ רִגְזָה אֶרֶץ וְכוּ' פִּתַח עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ דָּא אִיהוּ עֶבֶדָא יְדִיעָא. וְשִׁפְחָה דָּא מְשָׁנָה. וְנִבֵּל כִּי יִשְׁבַּע לְחָם דָּא עָרַב רַב, עִם נִבֵּל וְלֹא חָכָם.

עוֹד פִּתַח וְאָמַר. וַיֵּצֵר יי' אֱלֹהִים מִן הָאָדָמָה כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְכָל עוֹף הַשָּׁמַיִם. וְוִי לְעֲלָמָא דְאֲנוּן אֲטִימִין לְבָא וְסִתִּימִין עֵינִין דְּלֹא מִסְתַּכְּלִין בְּרִזִּי דְאֲוִרִיתָא וְלֹא יְדָעִין. דְּוֹדָאֵי חַיַּת הַשָּׂדֶה וְעוֹף הַשָּׁמַיִם אֲנוּן עֲמֵי הָאֶרֶץ. וְאִפְלוּ בְּאֵלִין דְּאֲנוּן נֶפֶשׁ חַיָּה לֹא אֲשַׁתְּכַח עֶזֶר בְּהוּן (בְּגִלוֹתָא) לְשִׁכְנָתָא בְּגִלוֹתָא וְלֹא לְמֹשֶׁה דְאִיהוּ עֲמָה. דְּבִכָּל זְמַנָּא דְגִלְתָּ שְׁכִינָתָא לֹא זָז מִמֶּנָּה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְהָא מָאן יְהִיב עוֹבְדָא דְאָדָם בְּיִשְׂרָאֵל וּבְמֹשֶׁה. אָמַר לִיָּה בְּרִי וְאֵנְתָּ אֲמַרְתָּ הָכִי וְכִי לֹא אוֹלִיפֶת (יִשְׁעִיָּה מו) מַגִּיד מִרְאשִׁית אַחֲרִית. אָמַר לִיָּה הָכִי הוּא וְדָאֵי. וּבְגִין דָּא מֹשֶׁה לֹא מִית וְאָדָם אֲתִקְרִי אִיהוּ. וּבְגִינִיָּה אֲתִמַּר בְּגִלוֹתָא בְּתִרְאָה וְלֹא אָדָם לֹא מִצָּא עֶזֶר אֲלֵא כְּלָהוּ כְּנַגְדּוֹ. וְכֵן עֲמוּדָא דְאֲמֻצְעִיתָא אֲתִמַּר בִּיָּה וְלֹא אָדָם לֹא מִצָּא עֶזֶר דְּאִפִּיק שְׁכִינָתִיָּה מִן גְּלוֹתָא הַדָּא הוּא דְכְּתִיב (שְׁמוֹת ב) וַיִּפֶן כַּה וְכַה וַיֵּרָא כִּי אֵין אִישׁ. וּמֹשֶׁה אִיהוּ בְּדִיּוֹקְנִיָּה מִמֶּשׁ דְּאֲתִמַּר בִּיָּה לֹא מִצָּא עֶזֶר כְּנַגְדּוֹ.